

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК: 378.015.311:316.621

DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-2-236-247

MOTIVATION AS A PEDAGOGICAL FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF FUTURE SOCIONOMY SPECIALISTS' SOCIAL ACTIVITY IN EDUCATION AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES

МОТИВАЦІЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ В НАВЧАЛЬНІЙ І ПОЗАНАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Kateryna AVERINA,
Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

e.s.averina11@gmail.com
<https://0000-0003-0280-0848>

*Bogdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University*

✉ 20, Getmanska Str,
Melitopol, Zaporizhzhia region,
72312

Катерина АВЕРІНА,
кандидат педагогічних наук, доцент

*Мелітопольський державний
педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

✉ вул. Гетьманська, 20
м. Мелітополь, Запорізька обл.,
72312

Original manuscript received: June 12, 2020

Revised manuscript accepted: August 02, 2020

ABSTRACT

The article reveals the importance of the motivating factor in the structure of social activity of the individual and its role in activating the mechanisms of social activity development of future socionomy specialists representatives in the system of educational influences during the training of HEI. Psychological, pedagogical, culturological and sociological aspects of research of interactive mechanisms of social activity development in the light of the newest psychological and pedagogical researches in the field of professional education and the point of effective pedagogical influence on these processes are defined. The parameters of motivational factor research as a semantic element of structure of the person social activity development and a technique of empirical research of motives of participation / non-participation of future experts of socionomic professions in extracurricular social activity are substantiated. According to the results of empirical research, the most influential motives for extracurricular social activity (pragmatic, cognitive-hedonistic communicative-expansive, networking, motive of self-realization and cooperative / collaborative) and the least influential motives for extracurricular social activity (respectable-reputational, egocentric and economic) have been identified. Latent factors were identified: a) «Motivation for growth and development» (pragmatic, cognitive-hedonistic, self-realization motive, cooperative, communicative-expansive, altruistic, professional training); b) «Compensatory motives» (covered motives search of respect and recognition, economic, egocentric, motive of influence, causation). The analysis of motivation indicators for non-participation identified latent factors: a) «Demotivators» (motives of «Economic disinterest», «Lack of abilities», «Autonomy», «Inhibition of

student initiative by the administration», «Employment», «Formalism»); b) «Distracting / competitive motives» (motives of «Employment in other matters», «Romantic relationship», «Centring on vocational education».

Key words: *social activity, future experts of socioeconomic professions, extracurricular activity, motivational factors social activity development, extracurricular social activity.*

Праксеологічні аспекти соціальної участі майбутніх фахівців соціономічних професій у перетворювальній суспільно значимій діяльності сьогодні активно розглядаються в контексті теорій, спрямованих на дослідження розвитку спільнот (громад), волонтерства, соціального капіталу, соціальних мереж, соціальних рухів, громадянського суспільства, демократії, якості державних послуг, соціології повсякденності, етики споживання тощо.

Суспільно-культурні трансформації форм сьогоденних педагогічних практик професійної підготовки та соціального становлення сучасного фахівця з огляду на мобільність і відкритість до кардинальних змін виказують потребу як методологічних узагальнень з огляду на інтерактивні аспекти розвитку соціальної активності в світлі новітніх психолого-педагогічних досліджень у сфері професійної освіти, так і виявлення точок ефективного педагогічного впливу на ці процеси. Мотиваційний чинник соціальної активності представників соціономічних спеціальностей набуває дедалі більшого значення для розуміння і пояснення освітніх впливів на розвиток свідомого і цілеспрямованого ставлення майбутніх фахівців до специфіки соціально-професійних цілепокладань упродовж навчання в ЗВО.

Соціальні критерії групи соціономічних професій, що визначають мету, засоби діяльності, умови праці та функції фахівців, розглянуті такими дослідниками, як Л. Анциферова, Е. Зеєр, В. Зінченко, З. Ковальчук, А. Кононенко, В. Мясичев, Л. Пілецька, Л. Снігур, Д. Фельдштейн. Значимими для дослідження є опрацювання вітчизняними і зарубіжними науковцями соціальних аспектів діяльності представників соціономічних професій (М. Амінов, В. Бочарова, І. Жуков, І. Зверева, А. Капська, М. Лукашевич, М. Молоканов, П. Павленок та інші), просоціальної спрямованості як базової соціальної компетентності майбутніх фахівців групи соціономічних професій (О. Деркач, Н. Журавльова, А. Маркова, Л. Мітіна, Л. Онуфрієва, В. Подшивалкіна та інші), внутрішніх суб'єктивних чинників соціальної активності як суб'єктного потенціалу і сукупності можливостей самоорганізації й самоуправління власною діяльністю (В. Бакиров, В. Васютинський, И. Нечитайло, Л. Сокурянська, А. Ручка та інші), розвитку соціальної компетентності майбутнього фахівця соціономічних професій в умовах впровадження компетентісного підходу в організації освітнього процесу в сучасному ЗВО (В. Андрущенко Т. Дюран, О. Овчарук, Н. Сегада та інші).

Метою роботи є характеристика мотиваційного чинника як змістового елемента структури розвитку соціальної активності особистості та емпіричне дослідження мотивів і факторів участі/неучасті майбутніх фахівців соціономічних професій у позанавчальній соціальній активності.

Методи та методики дослідження. Розгляд розвитку соціальної активності особистості майбутніх фахівців соціономічних професій ґрунтується на використанні широкого спектру методів та науковому узгодженні впливів різноманітних чинників розвитку просоціального спрямування навчальної й позанавчальної діяльності, зокрема концептів когнітивної психології, теорії суб'єктності та соціологічних підходів до дослідження комунікативної складової в контексті активності та соціальної компетентності людини (М. Вебер, Ю. Габермас, І. Гоффман, М. Хоркхаймер і ін.), згідно з якою соціальна активність трактується як специфічний вид активності особистості, орієнтований на участь індивіда у вирішенні актуальних соціальних проблем (Н. Глебова, У. Канінг, В. Москаленко, Л. Сокурянська) що полягає в конструюванні майбутнім фахівцем себе і навколишнього соціального середовища в контексті багатьох сучасних тенденцій розвитку соціальної активності майбутнього фахівця (відкритості, поліваріативності, доступності, продуктивності, безперервності), а її розвиток забезпечується освітнім середовищем (О. Вознюк, О. Жорнова, А. Губа, В. Поліщук, О. Смолінська, Г. Терещук, Е. Харланова, А. Фурман).

У емпіричній частині дослідження використано метод письмового опитування (анкетування) з подальшим описовим та факторним аналізом даних у статистичному пакеті SPSS-20.

Виклад основного матеріалу. Мотиваційними чинниками просоціальної поведінки особистості згідно з науковими джерелами виступають життєві цінності [11], що виявляються в трансформації первинних індивідуальних мотивів [8] і спонук до досягнення тих чи інших цілей суб'єкта соціальної взаємодії [13]. Згідно з психологічними джерелами, мотивація – «це сукупність психічних процесів, які надають поведінці енергетичний імпульс і загальну спрямованість. Інакше кажучи, мотивація – це рушійні сили поведінки, тобто проблема мотивації є проблемою причин поведінки індивіда» [9, с. 138]. Стосовно соціальної поведінки також використовується термін «просоціальна мотивація», під якою розуміється цілісна система спонукальних процесів, спрямованих на благо інших людей або суспільства в цілому, що характеризуються соціальними наслідками і класифікуються як соціально корисні дії» [1]. Соціологічні, психологічні та біологічні аспекти мотивації індивіда до просоціальної поведінки розглядаються теоріями соціальних норм, соціального обміну і еволюційною теорією [7].

Таблиця 1

Теорії просоціальної поведінки (за Д. Масрсом)

<i>Теорія</i>	<i>Рівень пояснення</i>	<i>Взаємний альтруїзм</i>	<i>Чистий альтруїзм</i>
соціальних норм	соціологічний	норма взаємності	норма соціальної відповідальності
соціального обміну	психологічний	Зовнішня винагорода за надану допомогу	дистрес – внутрішня винагорода за надання допомоги
Еволюційної психології	біологічний	взаємність	Збереження роду

Відповідно до теорії соціальних норм існують універсальні норми, релевантні наданню допомоги: норма відповідальності, норма взаємності (реципрокності), норма справедливості. Норма соціальної відповідальності вимагає надання допомоги в усіх випадках, коли інша людина цього потребує від потенційного суб'єкта [16, с.176-182]. Норма взаємності, на думку Г. Хоманса [14], є універсальним принципом соціальної взаємодії та обміну матеріальними благами, діями, що відбувається в суспільстві, а їх наслідки (як відплата за добро і за зло) направлені на відновлення рівноваги між індивідами і групами. Норма соціальної справедливості заснована на теорії справедливості і передбачає, що члени групи будуть задоволені розподілом винагороди, яка пропорційна участі кожного члена групи [5]. Теорія соціального обміну виходить з постулювання того факту, що кожна людина при такій взаємодії несе певні витрати і отримує певні зиски, при цьому учасники такої взаємодії намагаються мінімізувати власні витрати й отримати максимально можливу винагороду [12]. Просоціальну поведінку можуть зумовлювати і деякі інші соціальні норми. Аналіз мотивації волонтерів, проведений М. Снайдером, А. Омото і Д. Клері, виявив низку спонукальних причин до добродійності: моральні причини: бажання діяти відповідно до загальнолюдських цінностей; когнітивні причини: бажання пізнання соціального світу і набуття соціальних навичок; соціальні причини: бажання стати повноправним членом групи і заслужити схвалення; кар'єрні міркування: набути досвіду і корисні для подальшого просування по службі контакти; захист власного Я: бажання позбутися від почуття провини або втеча від особистих проблем; підвищення самооцінки: зміцнення почуття власної гідності і впевненості в собі [4, с.105].

З точки зору еволюційної психології людина може досягти сучасного високого ступеня складної соціальної взаємозалежності лише шляхом соціальної та культурної еволюції, шляхом історичного відбору і накопичення, за допомогою систем виховання та освіти, внутрішньогрупових санкцій [6, с. 76-102]. Отже, зазначені засади розгляду мотиваційних чинників розвитку соціальної активності майбутніх фахівців соціономічних професій вказують їх значимість у вивченні суб'єктних характеристик соціальної активності студентства, оскільки саме на цьому етапі значною мірою активізуються ціннісно-орієнтаційна діяльність особистості, що намагається будувати свою поведінку на основі свідомо обраних та засвоєних критеріїв і норм та оволодіває певними стратегіями поведінки щодо реалізації планів підвищення власної конкурентоспроможності в системі ринкових і демократичних відносин урахуванням соціального престижу.

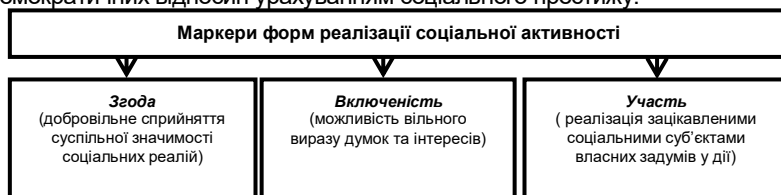

Рис. 1. Маркери форм реалізації соціальної активності майбутніх фахівців соціономічних професій [2, с. 378]

Беручи до уваги наведені вище виявлені в аналізі міждисциплінарних напрацювань якісні маркери форм реалізації соціальної активності майбутніх фахівців соціономічних професій (Рис. 2), з метою виявлення соціальних чинників активізації соціальної активності фахівців соціономічних професій проведене авторське соціолого-педагогічне дослідження. У ньому взяли участь 610 студентів чотирьох вітчизняних ЗВО – Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (13,7% студентів), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (43,5%), Київського університету імені Бориса Грінченка (13,5%), Чернігівського національного технологічного університету (29,2%).

Усі респонденти здобувають соціономічні професії: 26,1% студентів навчаються за фахом «Соціальна робота», 29,9% – за фахом «Психологія»/«Практична психологія», 14,3% – «Початкова освіта», 11,5% – «Маркетинг», 6,5% – «Дошкільна освіта», 3,5% – «Менеджмент», 3,3% – «Соціальна педагогіка», решта – «Економіка», «Готельно-ресторанна справа», «Журналістика». Стандартна похибка щодо загальних даних не перевищує 4% при 95% довірчому інтервалі.

З огляду на висновки вітчизняних дослідників щодо наявної певної асинхронності процесу формування студентів суб'єктами соціокультурної діяльності, відмінностей темпової динаміки набуття особистістю відповідного досвіду, різноманіття шляхів розвитку суб'єктності і соціальної відповідальності [3, с.68; 10, с.167], мотиваційний чинник як елемент розвитку соціальної активності майбутніх фахівців соціономічних професій розглядався нами в авторському дослідженні професійно-орієнтованої соціально-референтної групи, через визначення структури мотивів участі/неучасті в позанавчальній соціальній активності в ЗВО. Мотиви участі/не участі в позанавчальній соціальній активності вимірювались за допомогою відповідних списків мотивів та наступними порядково-інтервальними шкалами: а) «Наскільки важливими є для Вас мотиви участі у видах активності, в яких Ви добровільно вже брали участь або маєте намір брати?» «1» означає «Зовсім не важливо» та «5» означає «Дуже важливо»; б) «Наскільки важливими є для Вас мотиви не участі у видах активності, в яких Ви не брали участі, або вимушено брали участь?» «1» означає «Зовсім не важливо» та «5» означає «Дуже важливо».

Результати описового (частотного) аналізу впорядковані за відповіддю «дуже важливо» (див. Рис.2). Якщо візьмемо до розгляду суму відсотків студентів, що відповідали «важливо» і «дуже важливо» на запитання про те, наскільки важливими є для них мотиви участі у видах активності, в яких вони добровільно вже брали участь або мають намір брати, то дійдемо висновку, що найбільш впливовими мотивами позанавчальної соціальної активності є прагматичний мотив («Це корисно для мого розвитку або подальшої кар'єри») – він важливий для 70,6% студентів, пізнавально-гедоністичний («Це цікаве і приємне проведення часу») – важливий для 69,3% студентів, мотив комунікативно-експансивний, нетворкінгу («Для розширення знайомств, зв'язків, кола спілкування») –

дієвий для 67,6 % респондентів, мотив самореалізації («Мені подобається цим займатись, це спосіб самореалізації»), що властивий 67,2 % студентів та кооперативний/колабораційний мотив («Люблю робити все гуртом, з друзями, однодумцями») – притаманний 64,3% опитаних.

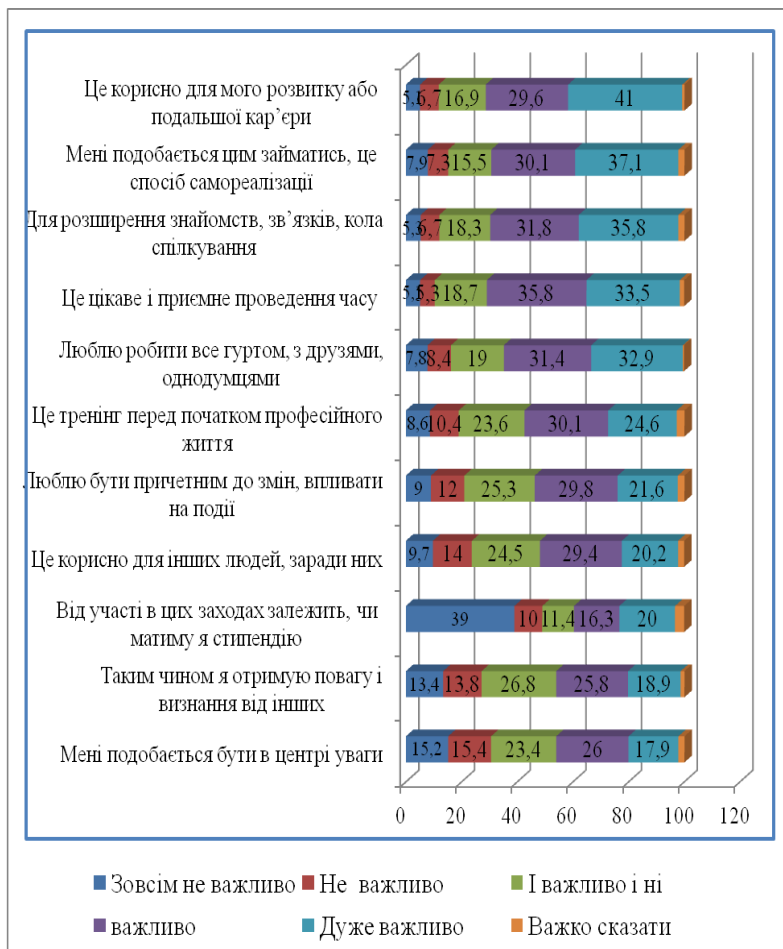

Рис.2. Розподіл відповідей (у %) на запитання: «Наскільки важливими є для Вас мотиви участі у видах активності, в яких Ви добровільно вже брали участь або маєте намір брати?»

Найменш впливовими мотивами позанавчальної соціальної активності є респектно-репутаційний («Таким чином я отримую повагу і визнання від інших») характерний для 44,7% студентів, егоцентричний

(«Мені подобається бути в центрі уваги») властивий 43,9% студентів та економічний («Від участі в цих заходах залежить, чи матиму я стипендію»), що важливий для 36,6% майбутніх фахівців соціономічних професій.

Такі мотиви реалізації позанавчальної активності, як альтруїстичний («Це корисно для інших людей, заради них»), мотив впливовості, каузації («Люблю бути причетним до змін, впливати на події») та професійно-тренінговий («Це тренінг перед початком професійного життя») займають умовно середні місця в рейтингу мотиваційного компонента позанавчальної активності.

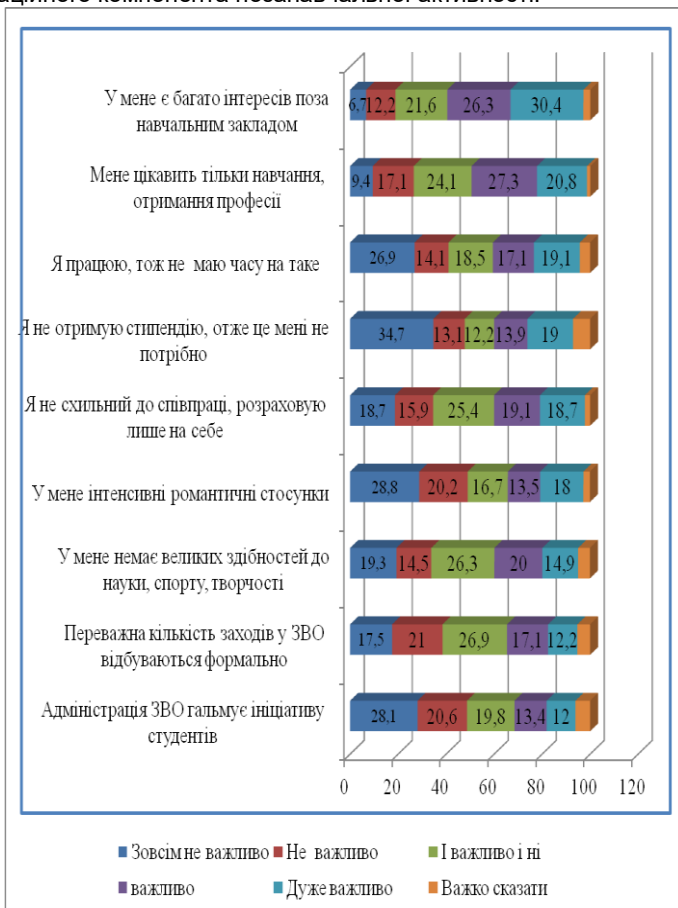

Рис. 3. Розподіл відповідей (у %) на запитання: «Наскільки важливими є для Вас мотиви активності, в яких Ви не брали участі, або вимушено брали участь?»

Розглянувши суму відсотків студентів, що відповідали «важливо» і «дуже важливо» на запитання про те, наскільки важливими є для них мотиви *не участі* у видах активності, в яких вони не брали участі, або вимушено брали участь (див. Рис. 3) констатуємо, що найбільш впливовими не брати участь у позанавчальній соціальній активності є мотив «Зайнятості іншими справами» – наявності різноманітних інтересів поза ЗВО (для 56,7% опитаних це – «важлива» або «дуже важлива» обставина), мотив «Центрованості на професійній освіті», зацікавленості виключно навчанням, отриманням професії (48,1%) та мотив «Автономності», неохайності до співпраці, розрахунком лише на себе (37,8%).

Найменш розповсюджені мотивування неучасті у соціальній позанавчальній активності – гальмування адміністрацією ЗВО ініціативи студентів (25,4%), мотив «Формалізму», несприйняття формального характеру переважної кількості заходів у ЗВО (29,3%) та наявні інтенсивні романтичні стосунки (31,5%).

Мотиви «Економічної незацікавленості» (32,9%), «Трудової зайнятості» (36,2%), «Відсутності здібностей» (34,9%) займають умовно середні місця в рейтингу мотиваційного опосередкування позанавчальної пасивності.

Дещо уточнює наведені дані результати з точки зору «неважливості» мотивів. Так, найменшу пояснювальну силу мають мотиви гальмування адміністрацією ЗВО ініціативи студентів (для 48,4% студентів це неважливо), наявні інтенсивні романтичні стосунки (для 49% це не важливо), «Економічної незацікавленості» (не актуально для 47,8%).

Для емпіричної типологізації мотивів позанавчальної активності студентів виконано факторний аналіз (міра адекватності Кайзера-Мейера-Олкіна – 0,911), що дозволило коректно виділити 2 латентні фактори, які пояснюють 60,3% дисперсії змінних.

До першого фактору, що пояснює 50,1% дисперсії, інтерпретованого нами як «Мотиви росту та розвитку», увійшли такі види мотивів: прагматичний (із значимою факторною вагою 0,824), пізнавально-гедоністичний (0,773), мотив самореалізації (0,742), кооперативний (0,730), комунікативно-експансивний (0,623), альтруїстичний (0,596), професійно-тренінговий (0,560).

Другим фактором, що пояснює 10,2% дисперсії та який отримав назву «Компенсаторні мотиви», охоплюються мотиви: пошуку поваги і визнання (0,779), економічний (0,757), егоцентричний (0,738), мотив впливовості, каузації (0,615).

Для емпіричної типологізації мотивів неучасті в позанавчальній активності студентів здійснено факторний аналіз, що дозволив коректно виокремити 2 латентні фактори, які пояснюють 54,5% дисперсії змінних.

До першого фактору, що пояснює 43,9% дисперсії, інтерпретованого нами як «Демотиватори», увійшли мотиви «Економічної незацікавленості» (із значимою факторною вагою 0,736), «Відсутності здібностей» (0,734), «Автономності» (0,697), «Гальмування

адміністрацією ініціативи студентів» (0,656), «Трудової зайнятості» (0,581), «Формалізму» (0,575).

Другий фактор, що пояснює 10,6% дисперсії, та який отримав назву «Відволікаючі/конкурентні мотиви», склали мотиви «Зайнятості іншими справами» (0,898), «Романтичних стосунків» (0,644), «Центрованості на професійній освіті» (0,445).

Висновки. Педагогічний підхід до розгляду розвитку соціальної активності особистості майбутніх фахівців соціономічних професій ґрунтується на науковому узгодженні впливів різноманітних чинників розвитку просоціального спрямування навчальної й позанавчальної діяльності, зокрема концептів когнітивної психології, теорії суб'єктності та соціологічних підходів до дослідження комунікативної складової в контексті активності та соціальної компетентності людини. Оскільки орієнтація на підвищення соціальної активності майбутнього фахівця ґрунтується на синтезі наукових знань про інтеграцію цілеспрямованої професійної освіти і педагогічного забезпечення цього процесу та конструювання власної активності особистості в тісній взаємодії з середовищем, для моделювання розвитку соціальної активності мотиваційний чинник набуває значення змістової якісної характеристики процесів проектно-продуктивного розгортання суб'єктності особистості майбутнього фахівця соціономічних професій у саморозвитку.

Найбільш впливовими мотивами позанавчальної соціальної активності є прагматичний мотив («Це корисно для мого розвитку або подальшої кар'єри»), пізнавально-гедоністичний («Це цікаве і приємне проведення часу») мотив, комунікативно-експансивний, нетворкінгу («Для розширення знайомств, зв'язків, кола спілкування»), мотив самореалізації («Мені подобається цим займатись, це спосіб самореалізації») та кооперативний/колабораційний мотив («Люблю робити все гуртом, з друзями, одностудентами»). Найменш впливовими мотивами позанавчальної соціальної активності є респектно-репутаційний («Таким чином я отримую повагу і визнання від інших»), егоцентричний («Мені подобається бути в центрі уваги») та економічний («Від участі в цих заходах залежить, чи матиму я стипендію»).

Найбільш впливовими мотивами не брати участь у позанавчальній соціальній активності є зайнятість іншими справами, наявність різноманітних інтересів поза ЗВО, центрованість на професійній освіті, зацікавленості виключно навчанням, отриманням професії та мотив «Автономності», неохайності до співпраці, розрахунком лише на себе. Найменш розповсюджені мотивування неучасті в соціальній активності – гальмування адміністрацією ЗВО ініціативи студентів, мотив «Формалізму», несприйняття формального характеру переважної кількості заходів у ЗВО та наявні інтенсивні романтичні стосунки. Найменшу пояснювальну силу мають мотиви гальмування адміністрацією ЗВО ініціативи студентів, наявні інтенсивні романтичні стосунки, «Економічної незацікавленості».

За результатами емпіричного дослідження визначені найбільш та найменш впливові чинники мотивації майбутніх фахівців соціономічних професій до позанавчальної соціальної активності. Факторним аналізом результатів дослідження мотивації до участі виділено такі латентні фактори, як «Мотиви росту та розвитку» (прагматичний, пізнавально-гедоністичний, мотив самореалізації, кооперативний, комунікативно-експансивний, альтруїстичний, професійно-тренінговий) та «Компенсаторні мотиви» (охоплюються мотиви пошуку поваги і визнання, економічний, егоцентричний, мотив впливовості, каузації).

Факторний аналіз мотивації неучасті дозволив виокремити такі латентні фактори, як «Демотиватори» (мотиви «Економічної незацікавленості», «Відсутності здібностей», «Автономності», «Гальмування адміністрацією ініціативи студентів», «Трудової зайнятості», «Формалізму») та фактор «Відволікаючих/конкурентних мотивів», який складають мотиви «Зайнятості іншими справами», «Романтичних стосунків», «Центрованості на професійній освіті».

Література

Брессо Т. И. Социокультурные детерминанты просоциальной мотивации студентов социономических профессий: [дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05] / Т. И. Брессо. – Москва, 2013. – 172 с.

Гриффин Э. Коммуникация: теории и практики: [пер. с англ. А. А. Науменко] / Э. Гриффин. – Харьков: Гуманитарний Центр, 2015. – 688 с.

Жорнова О. І. Суб'єктна сформованість студентів: результати емпіричного дослідження / О. І. Жорнова // Вісник КНУКіМ: зб. наук. праць. – Вип. 14. – К., 2008. – С. 64–70.

Ильин Е. П. Психология помощи / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2013. – 304 с.
Капарара Дж., Севон Д. Психология личности / Дж. Капарара, Д. Севон. – СПб.: Питер, 2003. – 640 с

Кэмпбэлл Д. Т. Социальные диспозиции индивида и их групповая функциональность: эволюционный аспект / Д. Т. Кэмпбэлл // Психологические механизмы регуляции социального поведения; [ред. М. И. Бобнева, Е. В. Шорохова] – М.: Наука, 1979. – С. 76-102.

Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс. – СПб.: Питер, 2006. – 754 с.

Насиновская Е. Е. Альтруистический императив / Е. Е. Насиновская // Современная психология мотивации; [ред. Д. А. Леонтьев] – М.: Смысл, 2002. – С. 152–171.

Психология: учебник для гуманитарных ВУЗов: издание 2-е; [ред. В. Н. Дружинин] – СПб.: Питер, 2009. – 656 с.

Пташник-Середюк О. І. Студентство як соціокультурна група / О. І. Пташник-Середюк // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Science. – 2014. – II (3). – Issue 18. – P. 110-113.

Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – М.: «Педагогика», 1973. – 424 с. Тейлор Ш., Пипло Л., Сирс Д. Социальная психология: изд. 10-е / Ш. Тейлор, Л. Пипло, Д. Сирс. – СПб.: Питер, 2004. – 767 с.

Фурманов И. А. Социально-психологические проблемы поведения: курс лекцій / И. А. Фурманов. – Минск: БГУ, 2001. – 88 с.

Horowitz J. The Hausdorff dimension of the sample path of a subordinator / J. Horowitz // Israel J. Math. – 1968. – 6. – P. 176–182

Homans G. C. Sentiments and Activities / G. C. Homans. – N.Y.: The Free Press, 1962.

References

Bresso T. I. Sotsiokulturnye determinanty prosotsialnoy motivatsii studentov sotsionomicheskikh professiy: [dis. ... kand. psikhol. nauk: 19.00.05] / T. I. Bresso. – Moskva, 2013. – 172 s.

Griffin E. Kommunikatsiya: teorii i praktiki: [per. s angl. A. A. Naumenko] / E. Griffin. – Kharkov: Gumanitarniy Tsentr, 2015. – 688 s.

Zhornova O. I. Sub'ektna sformovanist studentiv: rezultati empirichnogo doslidzhennya / O. I. Zhornova // Visnik KNUKiM: zb. nauk. prats. – Vip. 14. – K., 2008. – S. 64–70.

Ilin Ye. P. Psikhologiya pomoshchi / Ye. P. Ilin. – SPb.: Piter, 2013. – 304 s.

Kaparara Dzh., Sevon D. Psikhologiya lichnosti / Dzh. Kaparara, D. Sevon. – SPb.: Piter, 2003. – 640 s.

Kempbell D. T. Sotsialnye dispozitsii individa i ikh gruppovaya funktsionalnost: evolyutsionnyy aspekt / D. T. Kempbell // Psikhologicheskies mekhanizmy regulyatsii sotsialnogo povedeniya; [red. M. I. Bobneva, Ye. V. Shorokhova] – M.: Nauka, 1979. – С. 76-102.

Mayers D. Sotsialnaya psikhologiya / D. Mayers. – SPb.: Piter, 2006. – 754 s.

Nasinovskaya Ye. Ye. Altruisticheskii imperativ / Ye. Ye. Nasinovskaya // Sovremennaya psikhologiya motivatsii; [red. D. A. Leontev] – M.: Smysl, 2002. – S. 152–171.

Psikhologiya: uchebnik dlya gumanitarnykh VUZov: izdanie 2-e; [red. V. N. Druzhinin] – SPb.: Piter, 2009. – 656 s.

Ptashnik-Seredyuk O. I. Studentstvo yak sotsiokulturna grupa / O. I. Ptashnik-Seredyuk // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Science. – 2014. – II (3). – Issue 18. – R. 110-113.

Rubinshteyn S. L. Problemy obshchey psikhologii / S. L. Rubinshteyn. – M.: «Pedagogika», 1973. – 424 s.

Taylor Sh., Piplo L., Sirs D. Sotsialnaya psikhologiya: izd. 10-e / Sh. Teylor, L. Piplo, D. Sirs. – SPb.: Piter, 2004. – 767 s.

Furmanov I. A. Sotsialno-psikhologicheskies problemy povedeniya: kurs lektsiy / I. A. Furmanov. – Minsk: BGU, 2001. – 88 s.

Horowitz J. The Hausdorff dimension of the sample path of a subordinator / J. Horowitz // Israel J. Math. – 1968. – 6. – P. 176–182.

Homans G. C. Sentiments and Activities / G. C. Homans. – N.Y.: The Free Press, 1962.

АНОТАЦІЯ

У статті виявляється значення мотиваційного чинника в структурі соціальної активності особистості та його роль в активізації соціальної активності представників соціономічних спеціальностей в системі освітніх впливів під час навчання у ЗВО. Визначаються психологічні, педагогічні, культурологічні та соціологічні аспекти дослідження інтерактивних механізмів розвитку соціальної активності в контексті новітніх психолого-педагогічних напрацювань у сфері професійної освіти та точки ефективного педагогічного впливу на ці процеси. Обґрунтовуються параметри дослідження мотиваційного чинника як змістового елемента структури розвитку соціальної активності особистості та методика емпіричного дослідження мотивів участі/неучасті майбутніх фахівців соціономічних професій у позанавчальній соціальній активності. За результатами емпіричного дослідження визначено найбільш впливові мотиви позанавчальної соціальної активності (прагматичний,

пізнавально-гедоністичний, комунікативно-експансивний, нетворкінгу, мотив самореалізації та кооперативний/колабораційний) та найменш впливові мотиви позанавчальної соціальної активності (респектно-репутаційний, егоцентричний та економічний). Виявлено латентні фактори: а) «Мотивації до росту та розвитку» (прагматичний, пізнавально-гедоністичний, мотив самореалізації, кооперативний, комунікативно-експансивний, альтруїстичний, професійно-тренінговий); б) «Компенсаторні мотиви» (охоплюються мотиви пошуку поваги і визнання, економічний, егоцентричний, мотив впливовості, каузації). Аналізом показників мотивації неучасті виокремлені латентні фактори: а) «Демотиватори» (мотиви «Економічної незацікавленості», «Відсутності здібностей», «Автономності», «Гальмування адміністрацією ініціативи студентів», «Трудової зайнятості», «Формалізму»); б) «Відволікаючих/конкурентних мотивів» (мотиви «Зайнятості іншими справами», «Романтичних стосунків», «Центрованості на професійній освіті».

Ключові слова: соціальна активність, майбутні фахівці соціономічних професій, позанавчальна (дозвільна) активність, мотиваційні фактори розвитку соціальної активності, позанавчальна соціальна активність.